

UKK-instituutti, poikkeamislupa – rakentamisen vaikutusten arviointi

Rakentamisen vaikutusten arviointi, vastineena Tampereen ympäristönsuojelun 24.11.2023 lausuntoon

Peruskorjauksen yhteyteen suunnitellut laajennukset (liikuntasalin päädyn laajennus, sekä ravintolasalin laajennus) ovat pohjapinta-alaltaan suhteellisen pieniä (yhteensä alle 400m²) ja sijoittuvat vain pienelle alueelle, eikä näiden vuoksi kiinteistöllä olemassa olevaan puustoon ole tulossa muutoksia, kuten asemapiirustukseenkin on merkitty.

Rakennuksen korotukseen puolestaan liittyy vain vähän laajuuden muutoksia rakennuksen massaan. Näsijärven puolella, korotuksen osuudella rakennuksen massa levenee 2.–4.kerroksissa keskimäärin noin 2,3m. Maantasokerroksissa korotus ei levennä rakennuksen massaa, vain korotusta kantavat teräspilarit ulottuvat maantasolle saakka. Työmaa-alue rajataan sekä korotusta, että laajennuksia silmälläpitäen, ja säilytettäväksi tarkoitetut puustoiset alueet, reunapuiden juuristoalueet mukaan lukien aidataan työmaa-alueen ulkopuolelle.

Lahokaviosamma

UKK-instituutin luontoselvityksessä 2022 (Pekka Rintamäki, Agriborealis OSK) ei havaittu lahokaviosammalta, mutta myöskään 2020 selvityksen (Kaupin sairaalan asemakaavan nro 8643 ja Kaupin urheilupuiston asemakaavan nro 8767 lahokaviosammalselvitys, Olli Manninen, WSP, 28.10.2020) valossa rakennuksen korottaminen ja laajentaminen ei vaikuta lahokaviosammalen esiintymisalueisiin.

Seuraavalla sivulla asemapiirustusote, jossa esitetty 2020 luontoselvityksen mukaiset protoneemahavainnot. Kiinteistöllä, tai sen lähialueella ei ole havaittu itiöpesäkkeitä kumpaankaan selvitykseen liittyvillä maastokäynneillä. Lähin 2020 itiöpesäkehavainto ollut noin 400m päässä UKK-instituutilta lounaaseen, Kaupin jousiammuntaradan alueella.

Asemapiirustusotteeseen korostettu laajennusosuudet tummansinisellä, ja vastaavasti korotusosuudet taivaansinisellä.

Asemapiirustusote, johon esitetty 2020 luontoselvityksen mukaiset protoneemahavainnot, sekä rakennuksen laajennus- ja korotusosat väreän.
Laajennus - tummansininen, korotus - taivaansininen

Liito-oravat

UKK-instituutin luontoselvityksessä 2022 (Pekka Rintamäki, Agriborealis OSK) ei havaittu merkkejä liito-oravan esiintymisestä alueella.

"Liito-oravakartoituksessa pyritään etsimään puiden tyviltä liito-oravan papanoita ja havainnoimaan onko alueella lajille sopivia tikankoloja lisääntymiseen ja myös oravan risupesiiä, joissa liito-oravan tiedetään harvoin lisääntyvän.

Lisääntymisaikana, ravintoa etsiessään liito-orava suosii tiheitä ja ikääntyneitä kuusia yksinkertaisesti sen vuoksi, että ne suojaavat päivällä kanahaukan ja yöllä lehtopöllön saalistukselta. Myös oravan syöntijätöksiä havainnoitiin, sillä oman kokemukseni perusteella oravan runsaana esiintymisvuotena liito-oravia tuntuu olevan niukemmin.

Alueelta läpikäytiin kaikki isot kuuset ja myös isohkoja lehtipuita. Kaikkien puiden rinnanympärysi mitattiin, josta saa käsityksen puun iästä. Seuraavassa on ilmoitettu kaikki havainnoidut puut ja niiden ympärysmitta rinnankorkeudelta (= rym).

Kuusi

- 100 cm 1 yksilö
- 110 cm 4 yksilöä
- 130 cm 8 yksilöä
- 150 cm 4 yksilöä
- > 150 cm 6 yksilöä

Siperiankuusi

- > 200 cm 1 yksilö

Lehtikuusi

- 160 cm 1 yksilö

Haapa

- 95 cm 1 yksilö
- 110 cm 1 yksilö

Yhteensä siis tarkastettiin huolellisesti 27 puuyksilön tyvialueet.

Yhdenkään tarkastetun puun tyveltä ei löytynyt liito-oravan papanoita. Mikäli liito-orava lisääntyisi alueella, niin papanoita olisi tyypillisesti useita satoja pesimäpuun ja sen lähipuun tyvialueilla. Yksi syy liito-oravan puuttumiseen saattaa olla se, että alueelta ei myöskään löytynyt lisääntymistä edellyttäviä kolopuita – sopivan kokoisia haapoja tikoille alueella ei juuri ole.

Myöskään oravan risupesiiä ei havaittu, joskin isot ja tiheäoksaiset kuuset on hankala tarkastaa. Oravien kuusen käpyjen syöntisilppua löytyi melko runsaasti tai runsaasti joidenkin kuusiyksilöiden tyviltä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että kaavoitettavaksi suunnitellulla alueella ei ollut keväällä 2022 mitään merkkejä liito-oravan edes väliaikaisesta esiintymisestä."

(UKK-instituutin alueen luontoselvitys 2022, Pekka Rintamäki/ Agriborealis osuuskunta, 2022)

UKK Instituutin alueen luontoselvitys 2022

Pekka Rintamäki/ Agriborealis osuuskunta

Kartta 1. Valkealla rajatulle n. 2 hehtaarin alueella on tarkoitus muuttaa asemakaavaa. Luontoselvitys tehtiin koskien alueen metsäalueita. © Maanmittauslaitos.

1. Selvitysalueesta ja selvityksestä

Alueelle tehtiin kolme käyntiä 21.3., 15.4., 24.4., 18.5., 22.5. ja 13–14.6.2022. Luontoselvityksessä huomioitiin kasvillisuus mukaan lukien lahokaviosammal, linnusto, lepakot ja liito-orava. Kaikki käynnit saatiin suunniteltua niin, että lajiston havaitseminen oli mahdollisimman suotuisa. Kaikilla käynneillä havainnoitiin kaikkia eliöryhmiä.

Kuva 1. UKK Instituutin kaakkoispuolinen kuusikkoalue oli yksi oleellisista selvitysalueista.
Kuva © Pekka Rintamäki.

2. Tulokset

2.1. Kasvillisuus

Kasvillisuuskartoitus tehtiin 13.6. ja se käsitti etenkin Instituutin kaakkoispuolisen n. 0,5 hehtaarin metsäalueen. Alueen kasvillisuusden pohjakerroksen pääajit olivat MT/OMT-tyypille tavanomaisesti metsäkerrossammal ja seinäsammal, sekä karike. Kenttäkerroksen tavallisimpia lajeja olivat mustikka, oravanmarja, lillukka, metsäkastikka, metsämitikka ja metsäalvejuuri. Kuusivaltaisessa ikääntyvässä metsässä kasvillisuuden pensaskerros on usein niukka, yllättäen käsittäen usein nuoria pihlajia. Puusto koostui alueella pääosin kuusista, sen jälkeen tavallisin puulaji oli mänty ja hieskoivu. Haapoja rajatulla alueella kasvaa joitakin. Kuusikkoalueiden ja paikoitusalueiden liepeillä kasvaa kulttuuriseuralaisia mm. voikukkalajeja, koiranputkea ja peltokanankaalia.

Yhteenvedona puusto (erityisesti kuuset) ovat alueella ikääntynyttä, mutta se ei estä kaavan muuttamista alueella. Putkilokasvillisuus oli tavanomaista.

2.2. Lahokaviosammal

Lahokaviosammal määriteltiin aikaisemmin äärimmäisen uhanalaiseksi havaittujen vähien itiöpesäkkeiden perusteella. Verrattain hiljattain, 2010-luvun jälkipuoliskolla havahduttiin siihen, että lajin voi tunnistaa myös itujuväsryhmien eli gemmojen perusteella. Nämä muodostavat lahovalle puulle tummahkoja laikkuja, jotka on helppo määrittää. Lahokaviosammal on nykyisin erittäin uhanalainen.

Lahokaviosammalta on löytynyt verrattain hiljattain noin 2,5 km UKK Insituutilta itään Soukonvuoren luonnonsuojelualueelta ja mahdollisesti lähempääkin. Instituutin alueelta löytyi kolme kantoa, joista erityisesti yksi (kuva 2.) oli potentiaalisin lajin esiintyä. Lajin itiöpesäkkeitä tai gemmoja ei kuitenkaan siitä löytynyt.

Kuvassa 3. on toinen potentiaalinen kanto lahokaviosammalen esiintyä. Kanto lienee kuitenkin liian kuivunut ja keloutunut lajin esiintyä.

Kuvassa 4. on kolmas potentiaalinen kanto lahokaviosammalen esiintyä. Kanto on kuitenkin liian kuivunut ja keloutunut lajin esiintyä.

Lahokaviosammalta etsittiin eri toten alueelta. Mitään havaintoja sen esiintymisestä ei tehty.

Kuva 2. Lahoamassa oleva kuusen kanto UKK Instituutin kaakkoispuolisessa kuusikossa. Etsinnöistä huolimatta kannosta ei löytynyt lahojaviosammalen itiöpesäkkeitä tai gemmoja. Kuva © Pekka Rintamäki.

Kuva 3. Toinen potentiaalinen kanto lahojaviosammalelle Instituutin kaakkoispuolen kuusikossa. Kuva © Pekka Rintamäki.

Kuva 4. Kolmas potentiaalinen kanto lahokaviosammalelle Instituutin kaakkoispuolen kuusikossa. Kuva © Pekka Rintamäki.

2.3. Linnusto

Alueen linnustoa on hankala arvioida, koska Instituutin metsäalueet saattaa olla vain osa itse reviirin alueesta. Aakkosjärjestyksessä kaava-alueella havaittiin seuraavat lintulajien reviirit (laulava yksilö tai muutoin tulkittu alueella potentiaalisesti pesijäksi):

Hippiäinen	1 reviiri
Lehtokurppa	1 soidintava
Mustarastas	2 reviiriä
Pajulintu	2 reviiriä
Peipponen	2 reviiriä
Punarinta	3 reviiriä
Sinitiainen	1 reviiri
Talitiainen	1 reviiri
Tiltaltti	1 reviiri
Vihervarpunen	2 ylilentävää hyvin hankala tulkita pesivätkö alueella

Alueen linnusto oli varsin tavanomaista. Yhtään uhanlaista (alueellisestikaan) tai EU:n lintudirektiivin liitteen I lajia ei havaittu.

2.4. Lepakot

Kahdella toukokuuisella (18.5. ja 22.5.), sekä kesäkuuisella käynnillä 13.-14.6. sää oli suotuisa lepakohavainnoinnille ja erityisesti kesäkuuisella käynnillä runsaasti hyönteisiä ilmassa. Lepakkojen tunnistukseen käytettiin detektoria.

Toukokuun 22.5. käynnillä Instituutin kaakkoispuolen pohjoispuolen ylitse lensi yksi viikisiippalaji, joka lensi alueen ylitse.

Kaavoitettava alue ei näytä olevan lepakoiden suosiossa. Kesäkuuisella käynnillä käytiin myös kaava-alueen ulkopuolella Näsijärven rannalla, missä ei myöskään havaittu lepakoita.

2.5. Liito-orava

Liito-oravakartoituksessa pyritään etsimään puiden tyviltä liito-oravan papanoita ja havainnoimaan onko alueella lajille sopivia tikankoloja lisääntymiseen ja myös oravan risupesä, joissa liito-oravan tiedetään harvoin lisääntyvän.

Lisääntymisaikana, ravintoa etsiessään liito-orava suosii tiheitä ja ikääntyneitä kuusia yksinkertaisesti sen vuoksi, että ne suojaavat päivällä kanahaukan ja yöllä lehtopöllön saalistukselta. Myös oravan syöntijätöksiä havainnoitiin, sillä oman kokemukseni perusteella oravan runsaana esiintymisvuotena liito-oravia tuntuu olevan niukemmin.

Alueelta läpikäytiin kaikki isot kuuset ja myös isohkoja lehtipuita. Kaikkien puiden rinnanympäryks mitattiin, josta saa käsityksen puun iästä. Seuraavassa on ilmoitettu kaikki havainnoidut puut ja niiden ympärysmitta rinnankorkeudelta (= rym).

Kuusi

100 cm	1 yksilö
110 cm	4 yksilöä
130 cm	8 yksilöä
150 cm	4 yksilöä
> 150 cm	6 yksilöä

Siperiankuusi

> 200 cm	1 yksilö
----------	----------

Lehtikuusi

160 cm	1 yksilö
--------	----------

Haapa

95 cm	1 yksilö
110 cm	1 yksilö

Yhteensä siis tarkastettiin huolellisesti 27 puuyksilön tyvialueet.

Kuva 5. Instituutin kaakoispuolen metsikköä kuvattuna 21.3.2022. Kuusten lähiympäristössä näkyy runsaasti oravan syönnösjätteitä. *Kuva © Pekka Rintamäki.*

Yhdenkään tarkastetun puun tyveltä ei löytynyt liito-oravan papanoita. Mikäli liito-orava lisääntyisi alueella, niin papanoita olisi tyypillisesti useita satoja pesimäpuun ja sen lähipuun tyvialueilla. Yksi syy liito-oravan puuttumiseen saattaa olla se, että alueelta ei myöskään löytynyt lisääntymistä edellyttäviä kolopuita – sopivan kokoisia haapoja tikoille alueella ei juuri ole. Myöskään oravan risupesä ei havaittu, joskin isot ja tiheäoksaiset kuuset on hankala tarkastaa.

Oravien kuusen käpyjen syöntisilppua löytyi melko runsaasti tai runsaasti joidenkin kuusiyksilöiden tyviltä (kuva 5.).

Yhteenvedona voidaan todeta, että kaavoitettavaksi suunnitellulla alueella ei ollut keväällä 2022 mitään merkkejä liito-oravan edes väliaikaisesta esiintymisestä.

3. Yhteenveto

Tampereen UKK Instituutin vuoden 2022 luontoselvityksessä ei havaittu sellaisia luontoseikkoja, jotka saattaisivat olla esteenä alueen uudelleen kaavoittamiselle.